

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. III. Collegerunt Pontifices, & Pharisæi Concilium, & dicebant quid facimus, Ioan. 11. 47.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

cus, crudus, immitis, crudelis, sine affectione, sine misericordia? Non satis fuit humanitas, quæ est mea natura, humanitatem me docere erga Deum, qui ut testaretur suam benignitatem. assumpsit meam humanitatem? Accede homo ad cor altum, leua oculos tuos, & vide quàm tener, quàm mollis, quàm tractabilis factus est ille, qui immutabilis est, paruulus factus est, sicut tenerimus vermiculus, qui cecit omnibus videntibus, prementibus, tangentibus; ut illi animo compatientes, opere etiam compatiamur, illius mansuetudinem imitantes, per quam salua facta est omnis caro, habens videlicet cor carneum, non lapideum; ut in gloria sua illum denique videat omnis caro. Amen.

FERIA III. DOMINICÆ IN RAMIS PALMARUM.

CONCIO PRIMA.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi Concilium, & dicebant. Quid facimus,

Ioan. II. 47.

ARGUMENTVM.

Discordia quàm mala, malique eius effectus; quàm detestabiles discordiarum seminatores; & ii maxime qui vitio lingue id præstant. Quàm iuste Christus à Patre sit morti sententia- tus, & quàm iniuste ab hominibus. Quomodo discordiarum effectus in se- ipso admisit.

QUAM iniquè se gesserit Cai- phas in concilio cõtra Iesum, ex Prouerbio illo Salomonis potest cognosci: *Qui celat delictum, quarit amicitiam:*

Qui altero sermone reperit, separat fide- ios. Cum boni viri sit, amicitiam inter ho- mines conciliare, ut propterea delictum a- licuius, etiam si verum sit, celare studeat, quo fortè offensi alii, si illud scirent, recederent ab amico; Pessimus autem sit homi- nis, coniunctos separare, seminando dis- cordiam inter illos, potissimum cum id fe- cit falsus prætextus; vel altero sermone de- lictum repetendo, aliter videlicet, quam sit illud narrando & replicando; vel aliter, quàm alii intelligant illud ingerendo; vel quascunq; falsas siue ineptas rationes pro- ducendo. Hoc autem fecit pessimus ille homo, qui apud se constituerat, quous modo Christum de medio tollere. Altero enim sermone ab iis, qui erant in concilio, conatus est separare Christum à populo, qui illum sequebatur. Ideo et superbe im- properauit: *Vos nescitis quidquam, nec cogitatis; quia expedit, unum hominem mori pro populo, ne tota gens pereat.* Probabile, quosdam pro causa interficiendi Christum assignare, quòd solueret Sabbathum; quos- dam, quòd blasphemaret, faciens se Filium Dei; quosdam, quòd turbas seduceret; quosdam, quòd esset peccatorum & pu- blicanorum amicus, inter quos contentio quoque esset ac schisma, aliis defendenti- bus, aliis insistentibus. At Caiphas causam huius necis omnibus præstantiorem pro- ducturus, alias omnes refellens, in temera- ria verba prorupit, *Vos nescitis quidquam nec cogitatis, &c.* Ac si diceret: Fruolæ sunt futileque rationes à vobis adductæ, quæ ignorantia vestra testes sunt. Hæc mea singularis & efficax atque irrefragabilis, quòd pro populi salute, ne pereat, vnus ho- mo mori sit addicendus. Quæ procul du- bio hominis tanti malitia, cum esset Pon- tifex, acerbam Passionem ac pœnam intulit Domino nostro Iesu Christo, quam cum aliis quoque subire voluit, ut nihil esset doloris, quem non ferret, qui dolo- res nostros venit in hunc mundum por- tare.

Circa quod duo consideremus. Primò enim generaliter attendimus ipsum discor- diae malum. Secundò; Cur & quomodo voluerit illud Iesus Christus pro nobis suscipere

suscipere atque portare. In ipso malo discordiæ generatim discutiedo, duo in primis attendimus, malū videlicet ipsum discordiæ, & malitiam auctoris discordiarū.

Dicitur. Discordia profecto maximum inter mala omnia malum est: Et hoc primum, quia opponitur præcipuo charitatis effectui. Charitas enim conciliat, unit, & facit, ut in vnum versa sit plurimum multitudo, & cū vno alterum coniungens, communionem gignit; quod certe bonum est maximum. Ita enim res creata suo principio, quod vnum, atque, ut ita dicam, vniuersum est, conformantur, atque adeo coniunguntur: quæ maxima est in illis perfectio: cum & in ipso Deo multitudinis nostræ auctore, singularis excellentia sit vnitas, quæ ideo frequentissime prædicatur in Scripturis, ut caput omnium, quæ credere debemus & confiteri. Contra quod, ab eo, qui discordiæ fuit primus inventor, multitudo Deorum in mundum inuecta est. *Audi Israel, Dominus Deus vnus est.* Quæ vnitas, ut appareat excellentius & euidentiùs, in tribus personis, quarum vnaquæque Deus est, summa est: ut quæ vere inter se distinctæ sunt, simplicissime atque vnitissime sint vnus Deus. Vbi & hoc facit ad ipsius diuinæ vnitatis excellentiam atque euidentiã, ut non solum plures sint vnum quid simplex; verū & ipsi plures, quatenus plures sunt, singularem inter se habeant vnitatem. Data enim pluralitate inter gignentem & genitum, quæ necessaria est, adest persona tertia, videlicet Spiritus, qui est nexus amborum iam distinctorum, quo se mutuo diligunt, atque in ipsa tertia persona producenda connectuntur. Ita quod Pater & Filius, qui vnus sunt Deus, vnum quoque principium sint Spiritus Sancti. Quæ vnitas certe nisi inter plures esse non potest, quorum pluralitas necessario in hanc vnitatem mirabiliter convenire, fidentendum est atque libere confitendum. Nil minus quoque principalis vnitas, quæ vnus est Deus & non alius, quam dicimus diuinæ essentiæ vnitatem, pluralitatem exigit existentium, in quibus omnibus, & in quib. singulis, tota ipsa eademque, subsistit. Ita quod talis vnitas sine hac plurali-

tate esse non possit, neque rursus sine illa vnitate pluralitas ista constare sit vsquequaque possibile, ut splendeat mirabiliter, eximia atque summa concordia eminentia. Si enim vnus ita esset Deus, ut nullam prorsus admitteret multitudinem seu pluralitatem: esset quidem in illo vnitas, & ut dicunt, identitas. At concordiam ibidem constituere aut confiteri, nulla ratione possemus; quando concordia tantum inter plures datur, qui tunc summe atque infinite concordant, quando in illis vnica est essentia, eademque omnino substantia. O concordiam, rem diuinam, imo Deum ipsum: Quid mirum, si cum effectus omnis aliquam necesse sit suæ causæ habere similitudinem, creata omnia per concordiam existant, crescant, perficiantur? Cur Deus, qui essentialiter concordia est, quam rebus omnib. a se factis in didit, discordiam summopere abominetur, detestetur, atque à se repellat quam longissime, suosq; caros immunes ab illa tueatur: illam vero creatas, promouentes, amplexantes, vinculis æternis tradat ineffabiliter cruciandos? Qui discordes esse voluerunt, qui discordiam inter creata seminarunt, iuste rudentibus inferni colligantur, vinculantur, durissime connectuntur, ut discordes partes, quo magis inter se strictim adherent, eo se mutuo crucient magis, magisque torqueant; cum discordiæ nihil amplius aduersetur, quam quod pugnant, nihilque concordia prorsus admittentes, quasi vnum, perpetuis, ac flammeis vinculis ac nexibus strictissime copulentur. Sed iam ad profutum redeamus. Ut concordia, quæ est charitatis præcipuus effectus, maxime laudabilis est, summisque præconiis exaltanda: haud secus discordia, quæ illi opponitur toto posse, criminanda est, culpanda, detestanda, abiicienda; totisque viribus est ab omnibus releganda. Maximum autem bonum est ipsa concordia, quæ in eo, quod præcipuum est in Creatore, creata reddit ipsi Creatori similia, qui propterea discordiam abominatur & punit.

Illius quoque effectus eam summopere 3
condemnat. Inde enim inimicitia sunt, lites, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ,

fecte, inuidie, homicidia, falsa testimonia, & ea prope omnia, quæ miseriam faciunt vitam nostram, vt æstimari simus cum descendentibus in inferno, vereque inferno appropinquet anima nostra; ab ea exultat amor abest pax, concordia procul est, sed odium, pugna, rabies, inimicitia, atque in omnibus contrarietas viget regnatque discordia. Hinc Salomon: *Quis meditatatur discordias, diligit rixas*. Vbi enim sensuum est dissensus, vt aliter iste sentiat, aliter ille, nullaque ratione sibi consentiant, mox oritur lis atque contentio; vt vnusquisque quod sentit tueatur; quod placet, consequatur; quod repugnat, repellat atque debellet. Ita vt etiam infernus cum suppliciiis suis, pessimus discordiæ sit effectus.

Pro. 12.

Luc. 10. 18.

Cur enim visus est diabolus deorsum fluens, atque satanas cadens de cælo, nisi quia dereliquit Deum factorem suum: quoniam & illi aduersatus est, ab eo dissentiens, appetensque quod Deo displicuit, & abominatus est, vt iam quasi proprio nomine satanas appelleretur, quod est aduersarius: vt intelligamus primum ipsum fuisse discordiæ auctorem, qui nomine discordiæ recte denominatur. Dixit autem Deus hominibus: *Si ambulauerit tibi mibi ex aduerso, ego quoque aduersus vos incedam*. Hoc autem prius cum diabolo fuerat operatus, de cælo derubans illum, detrudentique in infernum: vt qui concordiam in cælis habere detrectauit, discordiæ pœnas in inferno solueret æternas.

Leu. 36. 23.

Quæ discordibstanta est, tanrumque ipsius etiam discordibus inimica atque aduersaria, vt nil illis in medio flammaram cruciatis, gratius esse posset, quam sibi manus inferre, necemque quantumuis acerbam, atrocemque; etiam crudelissime dare, vt ita morientes, & ad nihilum redacti è tantis pœnis, vel summa pœna penitus tandem eriperentur. Hoc est enim quod dicitur: *Desiderabunt mortem, & mors fugiet ab eis*. Qui ideo sibi acerbius inimicantur, quod de se pœnam istam, quam extreme appetunt, nequeunt accipere in vltionem tot tantorumque tormentorum, quorum se auctores certos norunt, atque incessanter vident. Propterea aduersus semetipsos

Apo. 9. 6.

rabide & atrociter exardescunt; vt tanto magis se oderint, quantum iniuncti sunt à seipsis, propter æternam mortem, in qua sunt sine vilo fine in perpetuum immortales. O discordiam, discordiæ mercedem durissimam! O discordiam discordibus tantorum malorum atque suppliciorum creatricem! Quis ergo cum tota discordiæ discordiam non seruet, vt illa se quam longissime relegata, cum Deo Creatore, atque cum creaturis, Deo consentientibus, sancte consentiat, pessimorumque discordiæ effectum expers, dulcem agat vitam in pace in idipsum!

Hinc iam elicitur euidenter, quam detestabilis sit, quisquis ille sit, qui discordiam seminat: tanti enim mali auctor malus atque pessimus necesse est. Ideo enim malorum omnium caput diabolus, principum fuit & auctor huius tanti mali, & omnium propterea discordantium factus est princeps. Ideo homo quicumque discordiam inducens inter homines, apud homines abominabilis est, quod factorum librorum auctores sapienter subinde restantur. Salomō pessimū hominem depingens ita scribit: *Homo apostata, vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pedes, digite loquitur, prauo corde machinatur malū, & omni tempore turpia seminat*. Per hominē apostatā Sapiens intelligit hominem insigniter impiū. Nam Hebræis est vir Belial: quæ vox apud illos significat eū, qui inter impios pessimus est, quæ ut vel sine iugo, vel sine honore, vel sine vtilitate; cui consonat quod sequitur: *Vir inutilis*: quæ vox amplius significat, illū videlicet, qui proximo noxius est. Vnde & Paulus hac voce diaboli significauit. *Quæ inuenit conuentio Christi ad Belial*? Nec male noster Interpres, Apostatā vocat, id est desertorem: Apostatata enim Græcis deserere. Vnde alius Sapiens: *Iniū superbia hominū, apostatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit eis, recessit cor eorum*. Is ergo est, qui omnino Deū dereliquit; & omnino vacuus est timore Dei, non per infirmitatē, sed per inuicem peccans. Pessimus ergo homo iste omnibus membris suis abiit ad nocendū, quorum quippe inter homines ore peruerso, benigne quidē loquens, sed se simulate ostēdit com-

Pro. 6.

1. Cor. 11

Ec. 10. 4

dit com-

dit complicit. suis, dū annuit oculis, teris pede, digito loquitur. Nutibus enī oculorū pedumq; ac manus, fraudulenter se loqui testantur, & ad perniciē, quib. cum leniter loquitur, ac placide. Iuxta quod & alius Sapiens: *Annuens oculo, fabricat iniqua.* Et in Psalmo, *Oderunt me gratis, & annuunt oculis. Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur, & in iracundia terra loquent s, dolos cogitabant.* Hic ergo inutilis atque perniciolus homo, corde machinatur malum; nedum signa illa facit externa; sed interius versat, qualiter homini possit malum aliquid creare; & post profundam pessimi sui cordis discessionem, qua malum alicui inferri meditatur, ad discordias se conuertit, iurgia excitans inter homines, neque hoc semel aut iterum, sed omni tēpore. Vides malum, quod geritur ab impiis insignioribus? *omni tempore iurgia cogitant.* Inter pessimos ergo deputatur, qui discordiarum est auctor.

6 Pergens vero mox Salomon, eum, qui discordiarum sator, sator nō est vnquam, nisi quātum per discordias nocere potest, id perfecit, ita carpit & criminatur, vt prae ceteris impiis a summo Creatore odio habeatur. *Sax (inquit) qua odit Dominus, & septimum dicitur anima eius. Oculos sublimis, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia testem fallacem; & eum, qui seminat inter fratres discordias.* Vides vltimo loco positum illum, qui discordias seminat? Hoc quippe peccatum inter ea, quae Dominus execratur, quandam habet impietatis eminentiam, quae, vt cordi nostro fortius imprimatur, vltimo loco recensitum est. Hoc enim maxime offendit Communitatem, & Reipublice perniciolissimum est. Quinque peccata enumerat Sapiens, tanquam quae peccantem ipsum corrumpant; ideo membris ipsius hominis illa tribuit, ordinem tenens, quem ipsa habent in corpore. Vnde ab oculis, qui in sublimiori parte corporis sunt, incipiens ait, oculos sublimis, deinde ad linguam descendit dicens: *Linguam mendacem.* Inde ad manus: *Manus (inquit) effundentes sanguinem in-*

noxium. Deinde ad cor: *Cor machinans cogitationes pessimas.* Vltimo loco pedes notat. Pedes veloces ad currendum in malum. At duo sequentia tanquam Reipublicae nociua reiecit in finem. Nam testis fallax facit, vt Iudiciū pervertatur in damnum partis innocenti. Discordia itidem maxime hominib. noxia est, quae quoniam non vni tantū damno subseruit, sicut testis fallax, sed in omni negotio, in omniq; hominum statu, & quae potissimū contraria sit, directeque aduersetur concordiae, qua homines simul coaercentur vt ex multis fiat vna Communitas, vna Respublica, vltimo prout loco commemorata est. Quāuis enim ex suo genere grauius videatur esse peccatum, effundere innoxii sanguinem, ex consequenti tamen effectu saepe contingit, discordiam esse grauiorem, nepe quod ex ea sequatur pluriima sanguinis effusio. Inde enim lites, inde bella, inde homicidia, inde totius mundi perturbatio, confusio, destructio.

7 Quo malo discordiae attento, forte aliorum enumeratorum pessima est, quam *Sap. 11. 25.* ideo Deus sic odit, vt etiam abominetur, qui diligit omnia quae sunt, & bene se habere desiderat, & prospicit. Ecce ex his, huius peccati malitia. Propterea etiam Salomon poenā huic peccatori assignauit dicens: *Hic exemplo venit perditio sua, & subito conteretur, nec habebit vltra medicinam.* *Pro. 6. 15.* Tantū malum nō erit impunitū, nec vltio illius diu differetur; mox perdetur, mox conteretur, & hoc irreparabiliter. Et multipliciter inuehitur alius sapiēs. *Susurro, & bilinguis maledictus: multos enim turbabit pacem habentes. Lingua tertia multos commouit, & disperdit illos de gente in gentem, ciuitates muratas diuitum destruxit, & domus magnatorum effodit.* *Ec. 28. 15.* Et pergens recenset alia mala multa, quae à lingua tertia profiscuntur, quae ideo dicitur lingua tertia, quod inter duos, media; discordes illos facit. Vnde & qui sic loquitur, bilinguis dicitur, quod aliter cum vno loquitur, aliter cum alio; & propterea sermo eius alter, non idem quidem cum atrobis, sed alter cum isto, alter cum illo. Sic enī discorde ac diuerso sermone, discordia inter

inter fratres generatur; ex qua tanta mala, ut est iam dictum, proficuntur.

8 Sapiens propterea hortatur, ut simus cauti in tali lingua euadenda. *Qui respicit*

Ec. 28. 20. *(inquit) illam, non habebit requiem; nec habebit amicum, in quo requiescat.* Nam ut

16 dixit, lingua tertia commouit multos, & disperfit illos de gente in gentem; ideo qui respicit illam, non habebit requiem: & quamuis locum non mutet, non ideo tamen requiem inueniet animæ suæ. Qui enim futurionis lingua se agitari permittit, non diu permanet in cuiusque amicitia. Facile enim dissoluitur amicitia, ubi huic linguæ tertiæ datur locus. Neque (inquit) habebit amicum, in quo requiescat, cuius videlicet consilio innitatur, cuius familiaritate fruatur, cuius utatur necessitudine. Cito enim illo demisso ad alium transibit; vel saltem illi non fidet, de quo malû audiuit à futurione. Quod malum, quoniam à lingua procedit, contra linguam malam videlicet, inuehitur Sapiens: *Flagelli plaga*

Ec. 28. 21. *(inquit) liuorem facit: Plaga autem lingua comminuet ossa.* Ita flagellum quidem carnem lædit, lingua vero procedit vsque ad ossium contritionem: quasi dicat: Maior est longe offensio linguæ, quam flagelli; I-

Ec. 28. 22. *deo pergit: Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.* Veritas apparet in Iudæis, quia per linguam suam miserrime interierunt, & ubi se protegere putauerunt per linguam dolosam, per eandemmet sibi vltimum exterminium comparauerunt. O si sciuis-

set concilium à lingua se protegere huius pessimi consultiõis, non ruisent profecto in tantas calamitates, quas adhuc infeliciter patiuntur; ut bene subiiciat lapis etiam de lingua: *Qui relinquunt Deum, incident in illam, & exardabit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras.* Vbi vides Sapientis documenta, & propriam linguam & alienam tangere, ut ab vtraque caueas; ab aliena, in claudendo aures, & os referendo à nostra. Quod vtrunq; quoniam Iudæi facere nescierunt, & malcaudientes, & male

Ec. 28. 27. loquentes, ideo iam pœnas etiam nunc soluit linguæ inique, quod ipsis accidit; quia Deum reliquerunt; ut Sapiens annotat. Verum & Dominus Iesus, qui infirmitates nostras vere portauit, voluit & humis flagelli liuores & pœnas sustinere: Dixit enim per Prophetam: *Facta est mihi caro veritas mea quasi leo, dedit contra me uicem suam.* Linguis enim suis Iudæi dolose agebant, ut illum interficerent; sicut hodie Caiphas; de quo verum est Proverbum Salomonis: *Verba bilinguis quasi simpli-*

Epispa perueniunt usq; ad interiora ventris, id est vsque ad cor penetrantes, venenum ubique & vndique diffuderunt, quo & iudicium exterminij sui portauerunt ipsi. Quocirca verbis illis: *Lingua sui dolose agebant* addit Pfaltes Propheta: *Iudic illo Deus, decedant à cogitationibus suis secundum multitudinem impietatis eorum expelle eos; quoniam irritauerunt se Dominum.* Et ipse Dominus Iesus mortem illam obitus de qua Sapiens, linguæ mala recensens, scriptum reliquit: *Mors illius, mors iniquissima; & vitilis magis infernus, quam illa.* Nequissima quidem, quoniam a vitulo nequam, oculum nequam habente, caudata est. Alioqui ut illam Christus vitro ac libenter iniuit, pretiosissima est.

Vbi etiam illud obiter, quod pœnas lege taxatas impie agentibus, agnus nocent innocens voluit sustinere, quando & duntaxat circumcisionis non horruit, aut abiecit. Non poterat quidem nisi semel mortis turpissimam, eandemque acerbissimam elegit mortem, nempe Crucis; quam quidem non aperte imposuit lex, sed innuit dicens: *Quando peccauerit homo, quod mortis repleendum est, & ad iudicium morti, appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, sed in eadem die sepelietur; quia maledictus à Deo est qui pendet à ligno.* Quia tamen lex blasphemos, & alios delinquentes lapidibus præcipiebat obruendos, voluit & hanc pœnam pati quantum licuit, ut diceret: *Propter quod opus me lapidatus.* Verbera sustinuit, que lex eadem præcipiebat. Et delicta pariter quædam insignia, quæ lege mulctantur pœna mortis, sibi imputari consentit, ut propter illa videatur.

videatur morti adiudicatus. Inter quæ illud est annumerandum: *Quis superbiens, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille.* Ut intelligas legem hanc impendam fuisse in Christo, qui omnium peccata portavit, qui ut inobediens Caipha, qui erat Pontifex anni illius, id est eo tempore Domino ministrabat, condemnatus est, esse reum mortis. Cuius ut esset pretiosissima mors, neci datus est propter verba impiorum, propter iniquum iudicium, & propter impium sacerdotis imperium, decreto iudicis Pilati, qui illum morti adiudicaturus, iustum esse, verbo & signo, coram omni populo declaravit.

Interim nos docemur à lingua cauere, quæ verbum Dei Patris mendacij arguens ad mortem condemnauit. Si contra Iudam exardescis, qui tradidit illum, si contra Caipham, si contra Iudæos, qui vitæ auctorem interfecerunt, cur non contra linguam, venenum mortiferum, quo infectus est, qui locutus est nobis salutaria? Lingua Domini Iesu, lingua est Diuinæ sapientiae, qua Verbum æternum nobis est declaratum. Lingua ista aruit in fame & siti. Lingua ista, deficienti illius virtute & audente, tanquam testa adhæsit faucibus suis, ut iam illam naturaliter leuare non posset ad docendum nos. Vim tamen sibi inferens, clamauit efflagitans à Deo veniam suis crucifixoribus tanti sceleris, per quod, id quod per Prophetam dixerat in Psalmo, dicere non valuit, nempe: *Arui tanquam testa virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis, & in puluerem mortis deduxisti.* Heu pessima lingua hominum, quæ linguam Dei sic affixit. Tu ergo ori tuo facito ostia & seras, ut nō loquaris opera hominum malignorum, sed sermo tuus veritas sit, charitas, modestia, benignitas, mansuetudo. Ostia (inquam) facito, & seras: labilis est nimis, audax, procax, non facile continetur, si nō multo studio retineatur. Quæ si effluat, velut torrens inundans, nō quiescit, donec vniuersa peruertat. Recordare diuinam iussionem, quod testium manus, primæ debuissent esse contra reum condemnatum, vi testimonij illorū. Quid

hoc infert? quid docet? Prima est lingua. Secundo loco superueniunt manus: manus (inquam) illorum, quorum lingua fuit causa necis illius: postrema manus totius populi. Audi verba Legis: *Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqui populi extrema mittetur: & auferes malum de medio tui.* Lingua datur palma, si veritas militet: At si lingua sit mendax, plenaque veneno mortifero, totum malum inde sequens, acceptum illi referendum est. Lingua igitur criminatur mors innocentis, linguam accusat mors Stephani protomartyris, linguam condemnat Crucis supplicium Domini nostri Iesu Christi. Ergo *vi-ta & mors in manu lingue.* Quanto ergo studio moderanda est? Quanta cautela necessaria est, ad eam regulandam? Quantum labor adhibendus, ad eam cohibendam?

SECUNDA PARS.

Lex Domini immaculata antiquitus lata decreuit: *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perpexeris, inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, lepram, & lepram; & iudicij in tra portas tuas videris verba variari; surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus; venis quoque ad Sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quæ res quoque ab eis, qui indicabunt tibi veritatem: Et facies quocumque dixerint, qui presunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, sequeris quoque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram.* Hanc legem Dominus Iesus Christus conformauit in Evangelio tam verbo, dicens: *Super cathedram Moysi sederunt Scribae, & Pharisei: Quodcumque ergo dixerunt vobis, seruate, & facite; quam opere, dum se illorum iudicio subiecit atque sententiæ; qua illum condemnauerunt esse reum mortis. Vbi manifestū est, quod illorum iudicium, iudicium erat Dei, à quo nulla ratione dabatur facultas recedendi. Adeo quod is, qui nolisset sacerdotis imperio obedire, debuisset occidi.*

Hinc maximum aperitur mysterium, quod vbi in causa Domini Iesu ventum est

Mat. 17. 12
Mat. 27. 16
Mat. 23. 2
Mat. 23. 2

Deut. 17. 7
Ab. 7. 57
Pro. 18. 21

Deut. 17. 8
Mat. 23. 2

ad iudicium summi sacerdotis, qui eo tempore Domino ministrabat, Pontifex, videlicet, *anni illius*, necessitas illi prorsus incubuit moriendi. Vel enim obediens erat Sacerdotis imperio, & sic illi erat moriendum, iudicante & imperante Pontifice, ut moreretur: vel inobediens erat, & tunc ob istam inobedientiam adhuc illi moriendum erat. At qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem obediens voluit amplectari, ut hinc appareat quantum se deiecerit. Et ulterius manifestum, sententiam Sacerdotis arbitrio hominum dimitti, ut quis posset illam vel acceptare vel renuere: alioquin cur dicit, *qui noluerit obedire Sacerdotis imperio*? Poterat ergo iudicatus nolle obedire; sed decretum iudicis nullus poterat evitare. Iubet enim Lex absolute, ut inobediens iudicis decreto moriatur. Ut ergo volens declaratur mortem ac libere acceptare, qui oblatu est, quoniam ipse voluit, Sacerdotis iudicio humiliter se subiecit. Ex quo rursus inferitur, quod Patri obediens, ductus est ad Crucem. Si enim Sacerdotis iudicium, iudicium Dei, Deo parebas, qui Sacerdoti obediebat. Id, quod in hac causa testatissimum facit interpretatio sancti Evangeliste, qui commemorata Caiphe sententia, ita subiunxit: *Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit.* Qua in re apparet mira admodumque admirabilis communicatio iustitiae cum iniquitate. Si iudicium Dei est, iniquum esse non potest.

13 Hæc enim potissima est ratio, quam obrem Deus iudex sit omnium, quoniam apud illum non potest esse iniquitas. Audi Paulum: *Nunquid iniquus est Deus? Absit. Alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum? Nulla ergo iniquitas in iudicio Dei, sed summa iustitia.* Ac vero, quæ iustitia est, ut innocens ac iustus, morti per sententiam tradatur? *Iustus* (inquit Lex) *quod iustus est persequeris.* Et de iudicibus ita decernit: *Quem iustum esse perspexerint, illi iustitia palmam dabunt. Quem impium condemnabunt impietatis.* Et rursus: *Non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquiesces sententia, ut à vero deus.* Et tamen iustus declaratus est Chri-

stus; quando in hoc iudicio, nullam causam mortis inueniunt in eo, nisi quod *munda signa facit.* Et certum est illos inique egisse. *Confortati* (inquit) *sunt qui persequuntur me inimici mei iniuste; quæ non rapui, tunc exolvebam.* Et certe in potestate hominum nunquam fuit, ut iuste iustum possent condemnare. Et ideo inique egerunt consiliarii, & in primis Pontifex. Deus autem, qui super omnes est, cuius nemo consiliarius potest alicuius iniquitatem in alium transferre, quando & illius decreto omnes homines in Adam peccauerunt, sic Patris in filios transferens iniquitatem, ut illo actualiter peccarent, omnes in illo originaliter peccarent; & hoc in illis ipsis nedum non acceptantibus, verum & nescientibus; ubi vero acceptatam inuenit, qui volens humeros subiecit ad portanda peccata, salua iustitia; potuit illum, tanquam peccatorem, & secundum mensuram delictorum, poenarum tamen grauitate, tamen multitudine afficere. Inuenit autem, qui dixit: *Holocaustum ego pro peccato non postulasti. Tunc dixi: Ecce ego venio, ut faciam Deus voluntatem tuam.*

Sed esto, potuit. Nunc etiam recta ratione id fecit? Esto, consentiat ille aliorum peccata portare; num decuit Deum onerare illum tam graui pondere? Onustum tanta sarcina, etiam poenis multare non est absens, imò congruentissimum, & ex iustitia debitum. Verum exigit ne iustitia, sustinet misericordia, admittit diuina irreprehensibilisque prouidentia, ut fiat ista translatio, qua culpabiles culpis exonerentur, & qui peccatum non fecit, peccator constitutatur, ut peccatorum soluat debitas poenas? Huic quaestioni respondendum est, id fieri congruentissime. Cuius congruentiae pro reddenda ratione, satis esset dicere, quod Deus, qui bene omnia fecit suauiterque disponit vniuersa in numero, pondere, & mensura, id fecit; nulla enim maior potest dari ratio, quam quod Dei voluntas, quæ rationabilissima est, id voluit, id præstare constituit. Verum ab hoc omnium rationum fonte, ille quoque rationes emanant, quæ intellectui nostro satisfaciant, qui eiusmodi rationibus pacifitur, atque cum suauitate nutritur.

15. Harum vna fit ista. Malorum omnium scaturigo peccatum est, quod quia verè ac propriè malum est, mali nomen iis omnibus indit, quæ ab illo procedunt. Propriū est autem bonitatis mala destruere, atque boni summi nihil profus in reb⁹ à se creatis malorum permittere. Rationabile ergò consilium Dei postulat, mala à creaturis omnibus propulsare; modò sterlex, qua constituit hominem in libertate arbitrij sui. Huius autem tanti negotij, hic est modus decentissimus. Qui liberè peccauerunt, liberè consentiant se peccatis exonerari. Qui nullum fecit peccatum, innocens manibus, & mundo corde, libes portet onus omnium scelestum. Tunc mala malefacientibus nihil oberunt, cum illis iam sint exonerati. Malum enim boni corruptio est, in quo est: nam vbi non est, obesse nō valet. Bonitas verò innocentis, qui ob nimia suā charitatē tollit peccata mundi, tanta est, tam potēs, tam efficax, vt peccatorum malitiā penitus absorbeat ac cōsumat: tantum abest, vt illi quidquā possit inferre detrimētū, quin quo plura illa sunt, quo grauiora, intensior illius charitas exardescit, clarior apparet, vehementē suam vim euidentius manifestat. Hoc pacto, lege libertatis stante, malis euacuatur mundus, pulchriorq; epparet atq; perfectior, quanto charitas illa grandior est quam amanter voluit peccatores saluos facere, nihilq; incommodorum detrectare, vt ipsi à malis omnibus eruantur.

16. Sed duo remanent incommoda adhuc: Alterum, quod maxima hominum pars premitur sub peccati iugo, eiusq; dat commeritas pœnas: Alterum est, quod iustus perit, & innocens mortē mulsetatur, quod a recto nimium videtur declinare. His ita fit satis. Qui peccatis volentes adherent, iuste peccatorum supplicia reddunt. Nulla enim legi libertatis faciendā est vis. Sed interim (dices) remanet turpitudine, vt non sit vbiq; terrarum, atque totius orbis pulchritudo. Imò & hæc quæ turpitudine videtur, ampliorem reddit diuini operis pulchritudinem. Tanta enim istorū pœna demonstrat, quanta sint pœna leuati, qui voluntariè peccatis renuntiant; atque

itā charitas liberantis, ac virtus splendidiùs enitet, cuius radij lucent in tenebris, & vmbra obscurantes omninò depellunt. Ad aliud veritas hoc pacto respondeat. Num charitas Agni immaculati, quæ potuit facere, vt culpæ suis auctoribus non obessent, non valuit efficere, vt illarum culparum pœna sibi innocenti nullo possent esse detrimento? Mors ergò illa à vita absorpta est, vt pretiosa esset in conspectu Dei, ipsiq; morienti mors non esset, sed vita, sed gloria, sed ardentium suorum votorum plena satisfactio. Alioqui quid est, quod dicit Apostolus: *Qui in diebus carnis suæ preces, supplicationesq; cū lacrymis offerens ad eum, qui posset illum à morte liberare: exauditus est pro sua reuerentia?* Moriens ergò à morte liberatus est, vt illi noxia non esset mors, sed emolumentum potius, consolatio, & vt itā dicam beatitudo. Nam cupiens mortē, quæ salus erat mundi, gloria Patris, cœlorum aditus, mortis imperatoris destructio, & bonorum omnium fons, si suo fraudaretur desiderio, tunc amariorem mortē nancisceretur, à qua nequiret liberari, quandò ignem tanti desiderij & ita vehementis charitatis extinguere non liceret. Cum esset ignis sacer atque perpetuus: vnde

Hebr. 5.7.

Leuit. 6.12.

Quod factum est, quandò materia oblata est cœlesti suæ concupiscentiæ, vt si non plenè satiaretur pœnis suis, aded vt sitiret adhuc, hoc non esset ad illas diminuendas, vt non esset illarum plena mensura, sed ad illarum vltiorem aggerationem, & altiorem plenitudinem. Nulla enim cōcupita pœna tantum valeret illum torquere, quantū eiusmodi pœnæ carentia afflixit. Atque ita factum est, vt dum non patitur, quantum patiendi ardet desiderio, ad apicem atque ad summum pœnarum pertineat, quæ ex frustratione immensi eius desiderij superfluentur cumulantur. Quæ igitur mors, illi mors est, qua vni sui compositus est? Hoc autem necesse est, vt dicamus; nisi illi velimus Iob præponere, qui dicebat: *Quis det, vt veniat petitio mea: & quod expecto, tribuat*

Iob. 6.8.

tribuat mihi Deus? Et qui cepit ipse me con-
terat; soluat manum suam, & succidat me?
& hac mihi sit consolatio, ut affligens me do-
lore, non parcat, nec contradicam sermo-
nibus Sancti? Nisi fortè magis dicamus,
virum istum patientissimum, Christi in
hac parte idoneam figuram verè prætu-
lisse. Stat ergò ratio potens istius senten-
tiæ: *Expedi ut vnus moriatur homo pro
populo, & non tota gens pereat*

18. Nunc aliis rationibus superfedentes in-
præsentiarū, hoc iam nobis habemus con-
stitutum, quòd Deus iustus & homines
iniusti, conuenerunt in vnum aduersus
Christum Dominum; ut Deus iustissimè, ho-
mines iniquissimè, eisdem illi pœnas co-
ceruarent, & in mortem traderent. Vnde
Psal 87. 17 & ipse Christus tūm in Patrem suum, tūm
in hostes suos, passiones suas refert acce-

19. ptas. *In me (inquit ad Patrem) transferunt
ira tua, & terrores tui conturbauerunt me.
Elongasti à me amicū, & proximum, & no-*

Psal 37. 13. *tos meos à miseria.* De illis verò: *Qui in-
quirebant mala mihi, locuti sunt vanitates,*

Psal. 21. 8. *& dolos tota die meditabantur. Ego autem*

13. *tanquam surdus non audiebam. Omnes vi-
dentes me, deriserunt me. Circumdederunt
me vituli multi, & auri pingues obsederunt
me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo
rapiens, & rugiens: Dum dicit rapiens & ru-
gians, persecutionem illorum notat in fa-
ctis & in verbis. In factis, rapientes; in ver-
bis, rugientes. Haud secus Pater Filiū per-
secutus est verbo & opere. Quod vtrumq;*

Joh. 18. 21. *licem, quem dedit mihi Pater, non bibam il-
lum? Quomodò ergò implebuntur scriptura,
quia sic oportet fieri?*

54. 19. Hanc ob rem, sic temperata sunt verba
Caiphe, ut & Deo ipsi & homini aptissimè
conuenirent. Putauit homo & decreuit,
ut vnus homo Christus moreretur, ne for-
tè venirent Romani ad perdendum popu-
lum. Viuente enim Christo, & signa fa-
ciente, omnes crederent in ipsum, quo fa-
cto deficerent à Romanis, qui hac defe-
ctione commoti venirent potentes, atque
illis debellatis, & locum perderent & gen-
tem. Hæc erat Concilij apparens præten-
sio. At Deus sua charitate motus atq; mi-

sericordia, ut seruos redimeret, tradidit
Filiū suum. Et vide quomodò, ut ver-
ba prophetiæ huius in Deum quadrarent,
non dixit Caiphas. *Expedi vobis, ut ho-
minem vnum interficiamus; sed, Vnus mo-
riatur homo, non in Deum quadrarent, si
diceret: ut interficiamus.*

Sed iam tandem ad pœnam accedamus, 20
quam tūm Deus tūm homo, Filio Dei &
filio hominis inferre moliantur. *Vnus ho-
mo moriatur:* dictum est in sententia: sed
ut ad mortem deueniat, quæ est diuisio a-
nimæ & corporis, multæ iam diuisiones
præcesserunt. Nam & Caiphas nunc illum
ab his, qui erant de concilio, separare con-
tendit, nè fortè illum tueri moliantur.
Propterea absolutè decernit, nulla erga
illum quemquæ debere misericordia com-
moueri, aut ratione tardari, quo minus
de medio tollatur, ad euitandam totius
populi perditionem.

Prima ergò summaque separatio fuit i-
psius à Deo, quæ moliantur dicentes: *Nō
est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custo-
dit.* Declarabat se Christum missum à Deo,
Filiū Dei, eademq; loquentem, quæ Pa-
ter illum docuisset. Vnde sequeretur, quòd
qui illum odio haberet, & Patrem simul
odiret; qui illum sperneret, sperneret &
Patrem; itidemque qui audiret illum, au-
diret & Patrem. At illi blasphemum de-
putant illum, quòd Diuinitatem hoc pa-
cto sibi arrogaret. Quæ pœna erat maxi-
ma Domini Iesu, ob id quidem, quòd tan-
ta iniuria afficeretur. Qui verè esset Filius
Dei, & blasphemus, id dicens, reputaretur,
ut inimicus Dei; quin & dæmonium ha-
bens, & in Belzebub principe dæmoniorū
ejiciens dæmonia, & omnino Deo aduer-
sarius constitueretur. Non absque vlla
ambiguitate mentem ipsius mirū in mo-
dum cruciabat, ut quanta erat iniuria sibi
illata, tanta esset tristitia in illius mente
concepta. Sed quod illum in hac parte
maximè cruciabat, hoc erat, quod sic de-
rogabatur veritati suæ doctrinæ, propter
quam predicantiam, & euulgandam ven-
nerat in hunc mundum, & propter quam
etiam ipsam mortem subire non abnu-
Cogita fideliter, tu fidelis, Deum verū de
Deo

Deo vero venisse in hunc mundum, propter nos homines & propter nostram salutem; quæ exigebat in primis, ut illum crederemus esse Filium Dei; & homines tamen idem magis illum detestari ac persequi, quod hanc veritatem ad eam necessitatem propalaret.

12. Alia separatio primam consequens est, quod cum studuerunt à Moysè separare, quasi qui aduersantia Moysi ac legi eius, doceret & institueret. Hinc ad illuminatum cæcum à natiuitate dicebant: *Nos*

Mat. 9. 28. Moysi discipuli sumus: Nos scimus, quia

Mat. 5. 39. Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit Econtra verò ille dicebat:

Mat. 5. 46. Scrutamini scripturas, quia illa sunt, quæ

Mat. 24. 27. Prophetæ interpretabatur: & dicebat: O-

Mat. 24. 44. portet impleri quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis, & Psalmis de me. Maxima est

ista offensus, cum idem venisset ut institueret nouam legem, quam non negant sed perficientem, Moysi præcepta studuit comprobare. Hæc verò, ut lex noua etiam

ipsis Iudæis salutaris esset, qui bibentes vinum dicebant: Vetus melius est, atque idem nouum renuebant & aduersabantur. Hoc enim vini exemplo ostendit Christus, quomodo non facile populus ille susciperet

Euangelium, adhærens legi veteri. Et tamen si illum non audirent, ipso Deo procurante delendi erant. Qui inquit Deus

Mat. 23. 39. non audierit Prophetam illum, ego ultor existam. Quæ res ut illi iniuria erat, ita non modicum illi erat molesta.

23. Consequens separatio, quam moliebantur, erat à Turbis, quas agreferebant, quod illi essent deuotæ. Vnde eorum verbum refert Ioannes: *Mat. 23. 19. Videtis quia nihil proficimus; ecce mundus totus post eum abiit.*

Mat. 7. 49. Dicebant etiam ad Nicodemum: Nunquid ex Principibus aliquis credit in eum, aut ex Phariseis? sed turba hæc, quæ non

Mat. 9. 22. nouit legem, maledicti sunt. Quis etiam constituerant, ut si quis eum confiteretur esse

Mat. 12. 10. Christum, extra synagogam staret. Et scimus quanto conatu studuerunt auertere

cæcum à fide, quando & cogitauerunt Lazarum interficere, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum. Heu quanta persecutio? quantum infesta Christo, qui non venerat animas perdere, sed saluare? Scimus quantum laborauerunt Iosue & Caleb, clamantes atque sciendentes vestimenta sua, ut auersum populum à Deo & Moysè; Deo & Moysi seruo eius conciliarent. Quid verò Christus prædicabat, pascebat, sanabat, multisque signis benefaciens, turbas alliciebat ad fidem, miserus illorum; quia erant sicut oves non habentes pastorem.

Num. 14. 6

Mat. 9. 36.

24

At illi tantum suis pessimis studiis profecerunt & progressi sunt, ut totam in uniuersum plebem Iudæorum sic ab illo se-

Dan. 9. 26.

iunxerint, ut iam non esset eius populus, qui cum aperte negaret, clamans: *Cruci-*

Ioan. 19. 6.

Mat. 27. 15.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

Mat. 27. 20.

illos videre, cum his loqui & agere, qui suis iniquis persuasionibus, atq; conciliis, & consiliis tantas ruinas in populum Dei crudeliter inuenerunt? Heu quam nobis ignoti dolores Domini Iesu?

25 Sed pertigerunt iniqui, persequentes usque ad diuisionem animæ & corporis, nempe usque ad mortem, mortem autem crucis, in qua Dominus emisit spiritum. Hanc Caiphas intendebat dicens. *Expedi*

vobis, ut vnus moriatur homo pro populo. Vide, quæso, si Caiphas sit ille præcipuus, de quo lex ait: *Propheta autem, qui arrogantia deprauatus, voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi, ut dicat, interficietur.* Certè non verum Prophetam

lex carpit; alioqui non loqueretur in nomine Domini, quæ illi Dominus non præcepisset. Nunquid ergo Caiphas non fuit aliquo modo Propheta, qui prophetauit, ut nomine Prophetæ notari posset à lege? Arguens cæteros ignorantia, se scientia Dei munitum iactat, quasi ex ore eius procedat verbum Dei, qui idem fuit interficiendus. Hunc notari per hanc legem in prius videtur, quod lex mox ante promiserat Christum, qui fuit vir Prophetæ potens in opere & sermone, dicente Moysè ad populum: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies.* Et Dominus subdit: *Ponam verba mea in ore eius. Qui autem verba eius, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Et subdit immediate, quæ supra posuimus: *Propheta autem, qui arrogantia deprauatus, &c.* Vides ergo duorum Prophetarum contentionem, quorum alter est missus à Deo; alter arrogantia deprauatus, loquitur à semetipso, & loquitur tamen sicut sermones Dei. Quis ergo iste arrogans in singulari nisi Caiphas? Sequitur enim & in lege: *Quod si tacita cogitatione responderis. Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus? Hoc habebis signum: Quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non euenit, hoc Dominus non est locutus.* An non prætendit Caiphas seruandum populum à Romanis, si Christum interficerent? An

vera prædixit? An non totum euenit oppositum? Hæc ergo per tumore animi sui Propheta confinxit. Sic, sic euenit, ut qui timet primum, irruit super eum. *Timmerunt isti timore, ubi non erat timor, & timorem Domini abiecerunt.* Dixit Dominus: *Qui verba Prophetæ, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Ergo dum hominem huic necitabant, qui Propheta magnus surrexit in illis, iram Domini meruerunt, & nepharii sui sceleris sibi ipsis constituerunt ultor: qui missis exercitibus suis, nempe Romanis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum. Et ita Romani tulerunt locum; nempe ciuitatem, & templum succedentes; & gentem, populum tum trucidantes tum captiuantes.

Hoc ergo quod dixit: *Expedi, ut vnus moriatur homo pro populo,* quatenus intendebat liberare populum à Romanis, per tumorem animi sui illud confinxit. Nam quod Iesus moriturus erat pro gente, & filios Dei, qui erant dispersi congregaret in vnum. Hoc à semetipso non dixit. Rursus pondera, quod falsus ille Propheta iubetur interfici. Et hic tamen est, qui interficit verum Prophetam. Nam ut verba sua videntur simplicia, ingrediuntur tamen ad interiora ventris, lanceis suis vulnerant atq; animam pertranseuntia. Si ergo ultorem se statuit Deus eorum, qui non audierint verba eius, quid faciet agricolis, qui iecti de vinea interfecerunt? Quid faciet interfectori, qui interficiendus ipse ut falsus Propheta, verum ac sanctum Prophetam decernit interficiendum, reumque mortis declarat, & maximopere curat, ut interficiatur, & verè tandem tradit interfectioni? Non otiosa ergo in sacra Scriptura coniunctio pollicitationis sancti magnique Prophetæ, & admonitionis aduersus Pseudo-prophetam.

Hoc ad vehementiam facit Passionis Domini, qui à tam praua generatione adiudicatur & traditur; ut meritò Filius cæcinerit: *Circumdederunt me viruli multi, & tauri pingues obfederunt me. Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obfedit me.* Ad nos igitur pertinet tantò magis

Hoc ad vehementiam facit Passionis Domini, qui à tam praua generatione adiudicatur & traditur; ut meritò Filius cæcinerit: *Circumdederunt me viruli multi, & tauri pingues obfederunt me. Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obfedit me.* Ad nos igitur pertinet tantò magis

Deut. 18. 21

Deut. 18. 21

magis Prophetam nostrum reuereri, atq; obtemperantius audire Non enim frustra, quando lecta sunt maledictiones, quae uenerunt super populum Iudaeorum, lecta sunt nihilominus benedictiones iis collatae, qui audierunt uocem Domini, & erectum est altare, in quo & sacrificatum est, & scripta sunt. Passio Domini Scriptura legis est. In Cruce docemur quid agere debeamus. Ibi mortuus est Christus, ut dispersos filios Dei congregaret in unum. Labia stulti miscent se rixu, & os eius prouocat iurgia. Christus uero congregat in unum. Unitas, fructus est Passionis, merces mortis, germen Crucis. Vbi separator foederatorum diuisit indiuisiōnis auctorem, ibi iacta est sementis charitatis & unitatis. Foedus praecesserat inter Deum, & populum, ut essent una foederati. Bilinguis iste Caiphas hos foederatos separauit, Deum contigens, Christum interficiens, atq; populum maledictionibus subdens; in quibus erat & ista: *Disperget te Dominus in omnes populos, a summitate terrae usq; ad terminos eius. Et seruius ibi Diis alienis, quos & tu ignoras, & patres tui, lignis & lapidibus.* Interim Filius Dei filios Dei, qui erant dispersi, congregauit in unum, ut esset illis unus Dominus, una spes, unum baptisma, unus Deus, & Pater omnium, qui est super omnes, & super omnia. *Suscipias enim te Dominus sibi (inquit benedictio) in populum sanctum.* Eia ergo seruemus unitatem spiritus in uinculo pacis, ut unanimes uno ore honorificemus Deum, & Patrem Domini nostri Iesu, cui est honor, & imperium in aeternum. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Agitur de illis, qui falso iustitia zelo utuntur, ad eorum malos colorandos pretextus. De pessimis effectibus, qui ex hoc consequuntur. In secunda parte. Quam malum sit surripere quae Dei

sunt, & quam pessimum Diuina in alium sensum transferre, quam intendat Deus.

BENE ostendit pessimus ille Caiphas quod Deus non esset cum eo, quando ceteros culpās ignorantia, se unum Sapientem arbitratu & iactat, cum ab eo, qui caelesti Sapientia auctus erat, dictum sit. *Viso, quam locutus est uir, cui quos est Deus, & qui, Deo secum morante, confortatus, ait: Stultissimus sum uirorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum.* Si enim cum eo est Deus, qui se stultum confitetur ex animo: profecto qui tantā sibi arrogat rerum cognitionem, ut ceteros contemnens, dicat: *Vos nescitis quidquam; longē a Deo abesse facit exploratū.* Id quod euentus rei demonstrat, quando concilium insipiens dedisse, tota gente pereunte, notum factum est omnibus. Vbi tamen dicebat ipse: *Expedi uobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Sic Deus nunquam cum illo fuit neque cum populo, pro quo zelare simulabat; quin illos abiiciens & deserens, in manus gentium tradidit illos, qui & locum eorum tollentes, & gentem omnia destruxerunt. Nos ergo, ut ne in idipsum incidamus iniquitatis exemplum, & ignorantiae exterminium: haec duo cauere discamus. Primum, est simulatio, qua aliud, quam spectamus pratendimus. Secundum, est peruersitas, qua diuina referimus ad humana. Caiphas quippe, & ex consilio plurimi uel omnes forsitan, inuidia tabescentes & odio contra Christum, ut illum de medio tollant, zelo salutis populi quasi uelo, contegunt malam suam mentem. Qui pretextus tamen fuit etiam iniustus atq; peruersus, agens perperam, dum transgrediens legem putat hoc pacto a malis & periculis liberari.

In primo malo duo sibi omnino contraria una conueniunt, ut malū ipsum simulationis constitutatur, nempe zelus malus & zelus bonus; ardens uidelicet cupiditas rei illicitae, atque erga illam uoluntas pro-

PROV. 30. 2.

Diuisio.

2

pro-

propensissima: hic est zelus malus. Præterea zelus legis custodiendæ, pronaque mens in illius obseruationem: hic est zelus bonus; Ductus his animus agitur peccatoris, cuius à Deo mens recessit. Enititur in veritum, totisque, vt ad illud aspiceret, contendit viribus. Obstat diuina Lex, quæ vetat concupiscentiam malam: Obstat forma boni, quam oculis & suis & aliorum obiciat. Obicem hunc vt amoueatur, diuinam legem ad se conatur inflectere, vt suæ non contradicat cupiditati, de penu diuinæ pietatis sumit, quo illam condiciat, emolliat, faciatque suis desideriis conuenientem. Eam sibi hoc pacto coaptatam prætextit operi suo, vt eius non dispiciatur improbitas, sed sibi cæterisque iustum videatur, & honestum. Audiamus Dominum de hoc conquerentem in Psalmo: Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Vide prætextum legis, tu enarras iustitias meas, dum sibi cæterisque persuadet, se zelum Dei habere. Vide opus iniquitatis: Tu verò odisti disciplinam, dum agit contra sermones Dei, quod fusius exponit subdens: Si videbas firem, curuebas eum; & cum adulteris portionem tuam ponebas: Ostium abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos, sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum. Vides facultati insidiantem proximi, & gloriæ? Vides dolo & obrectatione officientem fratri? Vbi puto Prophetam ad hoc consilium respexisse, quod in fratrem suum filiumque eiusdem matris Synagoga dolos concinnabat, & in concilio sedens aduersus illum loquebatur, simulans tamen zelum legis, quod iustum videretur, minus bonum maximo posthaberi. Hoc est iustitias Domini enarrare, os assumere testamentum eius. Conticuit lex, dum permilla est præteriti; dum simulatio pertransit sub specie veritatis; dum ad illam conclusionem ventum est: Ab illo ergo die cogitauerunt illum interficere. Tacet & Deus, dum non punit, vt impunita-

te videatur opus approbare iniquitatis, quasi sicut opus habet speciem pietatis, ita Deo sit placitum, & sit in hoc Deus similis homini peccatori; quod idem vtrique placeat; & quod placeat impio, placeat & Deo. Sed tandem audi Deum: *Hæc fecisti, & tunc cui: Existimasti iniquè, quod ero tui similis? Arguam te, & statuum contra faciem tuam.* Loquitur Deus, & clamat, dum corrupti iniquitatem, dum impios percellit, dum flagellis ostendit, quod non Deus volens iniquitatem ipse est. *Neque habitabit (canit Psalmus) iuxta te malignus, neque per manebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem.* Compellitur videbatur à prætextu legis, à specie boni, atque propterea tacere. Ideò alius clamat Psalmus: *Deus, qui similis eris tibi? Neceas neque compeccari Deus, quoniam ecci inimici tui sonuerunt. Sonant ipsi & tu taces? apertè peccant, & non audis clamorem eorum.*

Dolus iste, quo quis etiam seipsum decipit, vt dicat malum bonum, hac maxime ratione pessimum est, quod boni apparentia aculeum obrundat conscientie, vt non pungat & non compungat, atque ita in eo persequeretur, tanquam in relicta, vbi & sensus fruitor cupito, & lex mentis modice sic repugnat, vt vltimus de punitudine nulla sit cogitatio. Illustrissimum huius rei habemus exemplum in eo, quod accidit in Tribu Dan. Ad tantam populus deuenerat cæcitate, vt in colendis Idolis arbitarentur se obsequium prestare Deo; sic Mater cuiusdam Michas videns illum promptum ad faciendum sculptrile atque conflatile, ex pecunia à matre illi commendata, dixit: *Benedictus Filius meus Domino.* Factoq; sibi Sacello Michas magna cum pietatis ac religionis specie fecit Ephod & Theraphim, id est vestem Sacerdotalem, & Idola (Idola ista puto fuisse imagines quasi Deorum inferiorum sculptrili principali) & vnum ex filiis suis instituit Sacerdotem. Superueniente autem adolescente Leuita, cum sibi parentem constituit ac Sacerdotem. *Nunc sero (dicit Leuitici generis Sacerdotem. Præterea Tribus*

Psal. 49. 16

mo: Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Vide prætextum legis, tu enarras iustitias meas, dum sibi cæterisque persuadet, se zelum Dei habere. Vide opus iniquitatis: Tu verò odisti disciplinam, dum agit contra sermones Dei, quod fusius exponit subdens: Si videbas firem, curuebas eum; & cum adulteris portionem tuam ponebas: Ostium abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos, sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum. Vides facultati insidiantem proximi, & gloriæ? Vides dolo & obrectatione officientem fratri? Vbi puto Prophetam ad hoc consilium respexisse, quod in fratrem suum filiumque eiusdem matris Synagoga dolos concinnabat, & in concilio sedens aduersus illum loquebatur, simulans tamen zelum legis, quod iustum videretur, minus bonum maximo posthaberi. Hoc est iustitias Domini enarrare, os assumere testamentum eius. Conticuit lex, dum permilla est præteriti; dum simulatio pertransit sub specie veritatis; dum ad illam conclusionem ventum est: Ab illo ergo die cogitauerunt illum interficere. Tacet & Deus, dum non punit, vt impunita-

bus Dan, Deum hunc sculprilem sibi stauit in Ciuitate Dan, & Ionatham filium Gersam filii Moyfi, & filios eius Sacerdotes in Tribu Dan vsque ad diem captiuitatis suae. Vide ignorantiam, vt, quae Deo maxime displicebant facientes, putarent Deum idcirco habere propitium, quando & nepotes Moyfi magni illius viri atq; sanctissimi, in Idolorum cultu Sacerdotio fungebantur. Propterea ab hac impietate nunquam recesserunt, donec populus captiuus abductus est. Nihil in toto orbe terrarum magis, aut etiam aequo perniciosum est ac noxiu, atq; caecitas ista est, qua male agentes benefacere arbitrantur homines. Hinc enim Idololatria, quae tamdiu totum obfedit orbem, vt amplissima regna omnia, Romanumq; in primis Imperium pro magna putaret religione Deos habere, qui vere daemonia sunt. Hinc haereses habentes quidem (vt ait Apostolus) *speciem pietatis, virtutem autē eius abnegantes*. Hinc Iudaeorum perfidia, quae (vt inquit idem Paulus) *aemulationem Dei habent, sed non secundum scientiam; dicentes: Nos scimus, quia Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit. Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit*. Hinc inter fideles, hi qui de Dei misericordia praesumentes ambulant post peccata sua, quo nihil Deo displicentius. Hinc communis hominum negligentia in perspicendis mandatis Dei, in eius testimoniis exquirendis, in lege illius custodienda, cuius luce illuminari dtuiderent lucem à tenebris, pretiosum à vili, & ab honestate turpitudinē.

Maculosos ideo à sacrificiis suis arcebat Deus, variegatam vestem ex lana & lino contextam, & huiusmodi miscellanea, vt ne miseremus nos malum & bonum, sed vtrumque ab altero discererem distinctē cognosceremus. Hinc vniuersalis nimis hominum ignorantia, illorum quoque, qui amant veritatem aliquantisper, habentes in oculo si non trabem, festucam saltem; vnde nostra laudamus, aliena vituperamus, inuicem litigamus, nobis quasi iustis placentes, ceteris veluti à recto deuiantibus infesti, molesti, obloquentes.

Tom. II, Bellintani.

Hoc igitur sciamus, quod modicum fermentum totam massam corrumpit, & vna vntus Achan transgressio totum contaminauit populum, dicente Scriptura: *Filii Israel prauaricati sunt mandatum, & usurpauerunt de anathemate. Nam Achan tulit aliquid de anathemate. Iratusque est Dominus contra filios Israel*. Vnde factum est, vt in primo praelio, quod cum Chanaanais commiserunt filii Israel, terga verterint, & corruerint, ex eis triginta sex homines, cuius damni referens causam Dominus dixit: *Peccauit Israel, nec poterit stare ante hostes suos, fugietque eos, quia pollutus est de anathemate. Non ero vltra vobiscum, donec conteratus eum, qui huius sceleris reus est*. Hoc non tibi videtur Iacobi Apostoli sententiam confirmare: *Qui in vno offendit factus est omnium reus?* conteratur id, quo caetera polluuntur, purgemus omne pessimum De Regibus multis in Iuda scribitur: *Fecit quod erat reatum coram Domino, veruntamen excelsa non abstulit*. Fuit primus Salomon, qui peccauit in hoc: scriptum est enim: *Dilexit Salomon Dominum, ambulans in praecipis Dauid patris sui. Excepto quod in excelsis immolabat, & accendebat thimiamam*. Huius rei fuit occasio, quod templum adhuc non erat aedificatum. Vnde ibidem Scriptura: *Attamen populus immolabat in excelsis, non enim aedificatum erat templum nomini Domini, usque in diem illum*. Ac quamobrem aedificato & dedicato templo, excelsa non abstulit? An forte iste ingniculus fuit, & exordium quoddam tantorum sacrilegiorum, in quae mulieres alienigenae illum impulerunt. Ista nimirum fuit occasio peccandi etiam regibus successoribus suis. Sic de Asa filio Roboam, qui Asa multa fecit in honorem Dei, scriptum est: *Excelsa autem non abstulit*. Sic de Iosaphat filio Asa, qui Iosaphat fuit Deo gratus, scriptum est: *Fecit quod rectum erat in conspectu Domini: Veruntamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat, & adolebat incensum in excelsis*. Sic de Ioas filio Oziae. Sic de Amasia filio Ioas: *Fecitque rectum coram Domino; veruntamen non vt Dauid pater*

pppp eius,

1. Tim. 3. 5.
Rom. 10. 2.
Iuan. 9. 18.
Deut. 9. 16.
Leuit. 1. 2.
19. & Deut. 17. 1.
Deut. 1. 2.
11.

4
2. Cor. 5. 6.
Ios. 7. 1.
11.
12.
Iac. 2. 10.
3. Reg. 15.
11. & 22.
43. & 4.
Reg. 12. 2.
& 14. 3.
3. Reg. 3. 3.
2.
3. Reg. 11. 7.
15. 14.
22. 49.
4. Reg. 12. 3.
14. 4.

eius, excepto hoc, quod excelsa non abstulit.

Sic & de aliis scriptum est. At de Ezechia tandem dicitur: *Ipse dissipauit excelsa, & contriuit statuas.* Propterea Sapiens scriptum reliquit: *Præter David & Ezechiam, & Iosiam, omnes peccatum commiserunt: nam reliquerunt legem Altissimi Reges Iuda.*

O quam ab omnibus peccatis cauendum est. Vnum solum prouocat iram Dei. Non est propitius Deus peccatori, etiam vnum dumtaxat peccatum habenti. *Non ero* (inquit) *ultra vobiscum, donec conuer- tu eum, qui huius sceleris reus est.*

Ios. 7. 12.

O Caïphas, scelus est aliquid tollere de anathemate, & scelus non erit interficere innocentem? & scelus non erit illum interficere, qui *multa signa facit*? illum interficere, in quem omnes credituri sint? verum Iudeorum Regem? expectatum Messiam? Filium Altissimi? & scelus non erit tuum, qui in hoc barathrum eos impuleris, quos ignorantes vocas? Pro vno furti scelere rapit se Deus ab vniuerso populo, & testatur, quod non poterit stare contra hostes suos; & tu tenes, & tu doces, quod hoc maximo facinore liberabitur populus, *ut non tota gens pereat?* Sed de nobis sit sermo. Crimen vnum Deum expellit ab homine, etiam si alioqui repletus videatur fructu iustitiæ. Crimen vnum totum hominem contaminat, quæ in illo sunt, immunda facit omnia. Sola capillorum præcisio totum Sampsonem, qui erat fortissimus, reddidit imbecillum, Deo priuauit.

Judic. 16. 20.

Surrexit (inquit Scriptura) *nesciens, quod recessisset ab eo Dominus.* Et tu nescis à te Dominum recessisse, quia peccasti, quia rem, qua Deo eras consecratus, perdidisti, gratiam capitis, ornamenta gratiæ, animæ pulchritudinem, quam tibi gratia Dei conferebat. Mulier Dalila, concupiscentia mala, quam lex prohibet, dicens: *Non concupisces*: ipsa tibi decorem sustulit, quem in te Deus concupiuit, & propterea sine Deo es in hoc mundo. Audisti: *Non ero ultra vobiscum, donec conuer- tu eum, qui huius sceleris reus est.* Ergo & hoc crimen abiice à te, vt sit tecum Deus. Sanctum erat Sanctuarium Domini, sancta omnis eius suppellex, quæ erat plenitudo

Exo. 20. 17.

Sanctorum, & expiatur tamen per singulos annos à fordibus, quas contraherat habitans in medio fordium filiorum Israël. Et tu, quoniam aliqua bona opera inuenta sunt in te, audes cum maculis peccatorum Deo appropinquare? Audi Legem: *Non immolabis Domino Deo tuo ouem & bouem, in quo est macula, aut quippiam vitii, quia abominatio est Domino Deo tuo.* Sola macula, quippiam vitii, totam reddit hostiam Deo abominabilem. Ne itaque gloriaris in bonis operibus, si qua macula, vel vna sit in te. Non loquor de leuibus quotidianisque peccatis, quæ sunt fordes in pedibus: nam etiam cum his homo est mundus totus, & non indiget nisi vt pedes lauet. *Volo vos sine crimine esse.* Hoc est venenum, quod tamen modicum sit, corpus grande totum inficit, & interficit; nec membrorum integritas, nec humorum æqualitas, nec totius hominis ipsius perfecta sanitas obstat, quo minus totum hominem reddat exanimem. O quanta est vnius iniquitatis malitia!

Ios. 7. 12.

Quid ergo erit, si malum ipsum, quod verè peccatum est, velo bonitatis atque virtutis ornatum proferatur? Num illud operimentum tollat ab oculis Dei latentem turpitudinem? discretor est oculus Domini intentionum cordis, atque cogitationum. Spirituum est ponderator, omnia nuda, & aperta sunt oculis eius. Homines, qui vident ea, quæ parent, specie possunt decipi pietatis. Tu ipse tibi ignotus esse potes. Verum aliorum deceptio, tui ipsius ignorantia, quid confert emolumentum? Num tollit peccata immundi? & non potius apponit iniquitatem super iniquitatem? quod velatus iniquitas est; quod velat, iniquitas est. Ergo iniquitas apposta est super iniquitatem, quam si deceptio etiam consequatur, peccata multiplicantur. Si propter hoc velamen posstrum super cor tuum non vides temeripsum, hoc tibi erit impedimento, ne ex eas de peccato tuo; quia illud ignorans non execraris, non repellis à te. Et de te non vera est illa sententia adiecta parabolis Salomonis: *Generatio, quæ sibi munda videtur, & tamen non est lota*

lora à sordibus. Et similes fias Iudæis & cō-
sultoribus his, qui suam malitiam conte-
gere studuerunt publicæ communisque
salutis apparente zelo. De quibus videtur
ista sententia prophetice prænuntiata. Nā
quæ hic dicuntur, visionis nomine præ-
notatur. *Visio*, inquit, *quam locutus est vir,*

cum quo est Deus; vt propterea isti sint ge-
neratio, de qua ibidem dicitur: *Generatio,*

quæ Patri suo maledicit, & quæ matri suæ

non benedicit. Generatio, cuius excelsi sunt

oculi, & palpebra eius in alta surrecta. Gene-

ratio, quæ pro dentibus gladios habet, & com-

mandit molaribus suis, vt comedit inopes de

terra, & pauperes ex hominibus. An non isti

Christo maledixerunt, quem Belzebub

vocauerunt, qui tamen & pater illorum e-

rat & mater? An non eorum manifesta su-

perbia, quando amabant primos recubitus

in cœnis, & primas cathedras in Synago-

gis, & salutationes in foro, & vocari ab

hominibus Rabbi, & omnia opera sua fa-

ciunt, illos pro dentibus gladios habere

facit manifestum, quibus deuorauerunt

pauperem, non in abscondito, sed coram

Deo & omni populo. Vt peccatum, quod

abscondere vouerunt sub specie boni, iam

toti mundo factum sit manifestissimum.

Ergo quam periculosum est, quam dam-

nosum peccata abscondere, prætexere in

sceleribus sanctitatem, in immiti facinore

pietatem, doceat hoc nos Iudæorum rui-

na, extremumque exterminium.

7 Doctrinam potius veritatis audiamus:

Pro. 10. 18. Abscondunt odium labia mandacia, qui pro-

fert contumeliam, insipiens est. Cor mūdā-

dum est, quoniam siue contegas, siue pro-

feras illius obliquitatem, totum malum est;

mendax es, si abscondis; insipiens, si pro-

fers. Et, tu vide peccatum tuum: tu di-

scerne causam tuam: tu vide quid feceris;

tu quid cogites. Si tu non videas, videbit

omnis oculus. Quod non aspicias, non de-

spicies; si non despexeris tu, despectui eris

& hominibus, & ipsi Deo. Quoniam Deus

dissipauit ossa eorum, qui hominibus pla-

cent. Confusi sunt, quoniam Deus spreuit

eos. An non tu de hominibus es, quibus

placere studes? confunderis miser, erube-
sces, cum reuelata fuerit iniquitas tua; cū
à creatore pandetur omne malum, & ma-
nifesta erunt abscondita cordis nostri; tūc
paries filios, quos in occulto concepisti.

Audi Prophetam: *Colligata est iniquitas E-*

phraim, absconditum peccatum eius. Dolo-

res parturientis venient ei. O quis dolor!

13. cum patefient, quæ nunc abscondite fiunt.

In dolore paries, quod in dolo concipis;

quod dolose abscondis, dolose manife-

stabis. Vide Ephraim transmigrantem. Vi-

de Iudæum captiuatum, qui abscondit

mendaciter odium aduersus Christū Do-

minum. Vide torum orbem terrarum indig-

nantem contra Iudæos, & illorum tam

crudelē facinus detestantem. An non nunc

dolores parturientis veniunt ei? O Chris-

tiani. Non ita erit inter vos. Sed quicumq;

conmiserit delictum, confiteatur illud sibi,

fateatur in corde suo se male egisse, & non

declinet os suum ad excusandas excusa-

tiones in peccatis. Confiteatur & exterius,

vt ab Evangelica lege præscriptū est. Scri-

ptum est enim: *Qui abscondit scelera sua,*

non dirigetur. Qui autem confessus fuerit,

& reliquerit ea, misericordiam consequetur.

SECVNDA PARS.

TOTA hominum omnium peruersitas

est, vt fruendis, & frui vtendis, quan-

do videlicet quæ diuina sunt ad comoda

temporalia peruersē diriguntur; & quæ hu-

mana sunt, diuinis rebus anteponuntur.

Quod facinus sacrilegum fuit, ignoranter

& inique consulentium Iudæorum. Iam

fatentur de Christo: *Hic homo multa signa*

facit, vt negare non possint, quod Deus e-

rat cum illo, & res ipsa diuina esset, in qua

Deus visitauerit plebem suam. Et adiiciūt

tamen: Si dimittimus eum sic, omnes credent

in eum, & venient Romani, & tollent nostrū

locum, & gentem. Vbi duo contra se scelera

manifestant: Homo iste multa signa facit: a-

deo si non impediatur, sint omnes in illum

credituri. Quid diuinum est ergo, à Deo

missum ad salutē populi sui, quam, si cre-

dat in eum, consequatur? hoc sequitur: Si

dimittimus eum sic. Nos ergo in rem diuinā

manum mittere cogitatis? opus Dei, quod est in illum credere, attente meditamini, vt illud auertatis; si quis immundus sancta vel tangere ausus fuisset, peribat anima eius de populo suo: propterea tot præcepta data sunt de purificatione. Quin, sancta quædam erant de Sanctuario interiori, quæ neque mundi tangere poterant, neque etiã Leuitæ, ipsius quoque prima classis, nempe familiae Caath: quæ quidem portare iuebantur, sed inuoluta adeo, vt nõ profus ab eis tangerentur, alioqui moriebantur. *Intrabunt* (inquit) *filij Caath, vt portent inuoluta, & non turgent vasa Sanctuarij, ne moriantur.* Ecce autem isti immundi omnes in Sanctum Sanctorum audent manus iniicere, vt non turgent solum, sed vt destruant, de medio tollant, non dimittant: sic fidei populorum aditum intercludant, claudant regnum cælorum ante homines, vt illos prohiberent, qui in illud intrare voluissent. Hoc primum scelus. Alterum est, quod cælestia temporalibus commodis enitentur accommodare. Cum è contrario temporalia debeant æternis deseruire.

9 Sapiens ille, qui rogat: *Mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi, sed tribue tantum victui meo necessaria; ne forte satiatas illi-
9. ciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus: aut egestate compulsus furer, & periu-
rem nomen Dei mei.* Aperte demonstrat, quo referenda sunt temporalia ista. Victui necessaria petit: ergo ad vitam ista supeditantur, vt per ea vita nobis concedatur. Ipsa vero vita quid spectat? dum timet ne horum occasione Deum offendat, vel negans in copia illius Maiestatem, vel polluens nomen eius propter inopiam; an non perspicuum facit totam vitam nostram ad Deum esse referendam? Hic finis est eorum, quæ creauit Altissimus; ad eum, qui super omnes est, inferiora omnia transferenda sunt: Ad illum, vnde excurrerant, recurrant. Vt viuas tu, vt tecum frater tuus viuat, vt pacificus sit & iucundus coniunctus vester, ista traduntur. Derogat mendicitas vitæ tuæ, subtrahens necessaria, abigatur illa, vt viuamus. Forte ad furtũ impellit, quod pacem tol-

lit, & vitæ tranquillitatem; abicit itaq; mendicitas, vt quietam & tranquillam vitam agamus. Verũ vt mendicitas furtum creat, sic furatio periuriũ, quod est contra Deũ. Ergo & victus & conuictus diuinum honorem spectat. Nil minus abundantia, quæ ideo ablegatur, ne quis in de elatus rerum omnium Dominum non cognoscat, non confiteatur, non laudet. Magna ergo peruersitas est, his abuti, vt non Deus per illa sanctificetur & honoretur, vt merito etiam diuitiæ contemnendæ sint, ne nostant a Deo abstrahant mentem.

Hoc vt doceret Deus, primam ciuitatem, quam in terra promissionis cepit populus, nempe Iericho, subdidit anathematizari; omnia videlicet illius bona Deo consecrans, vt ne quis quidquam eorum raperet ad vsus proprios. Vnde consumptibilia iussit omnia profus destrui. Aurum vero, & argentum, vasa aenea & ferrea Domino consecrari, reposita in thesauris eius. Achan ergo, qui aliquid inde furatus est, peruersè conuertit, quæ Deo debebantur, & vnum propriũ, propterea Dei influ extirpatus est. Sic Deus ostendit omnẽ terram illam suam esse, in sui obsequiũ destinatam. Qui alio illius bona detorqueret, exterminio illũ esse dignũ. *Dominus est terra, & plenitudo eius orbis terrarũ; & vniversi, qui habitant in eo.* Furatur ista Domino, qui non illa assumit in gloriam Dei, dignus qui cõburatur, & ad nihilum redigatur.

Si hæc nobis Deo contempto, applicantes grauius offendimus, quid de illis dicendum est, quæ proprie diuina sunt? Tria de diuinis rebus lex dedit præcepta, sicut tria sunt potissimum diuina. Primum est ipsa Diuinitas, quæ Deus Deus est. Secundum est nomen eius. Tertium est creatum quid, sed Domino consecratum, cuiusmodi est dies septima, per quam reliqua omnia intelliguntur, quæ sibi Deus singulariter sanctificauit; nam per tempus temporalia designantur. In his tribus decernendis addidit Deus prohibitionem, ne ista à Deo auferrentur. Declarata Diuinitate mox addit: *Non habebis Deos alienos coram me.* Ex primo præcepto, quo dicitur, *Ego sum Dominus Deus tuus*, satis patet, quod sanctum sit no-

fit nomen eius, & ideo venerandum, & metuendum: propterea adicit prohibitionem. *Nō assumes nomen Domini Dei tui in vanum.* Vbi aduertit quod vbi dixerat prius: *Ego sum Dominus Deus tuus:* nunc dicit: *nomen Domini Dei tui:* vt intelligas ex primo præcepto pendere secundum, nempe quod nomen Dei sit pura mente colendum. In tertio denique ait: *Memorato, vt diem Sabbati sanctifices.* In primis duobus non fuit opus rationem reddere, veritate per se clara atque perspecta, quod Deus sit, & quod nomen illius sit reuerendum: sed quod die ista sabbati esset sanctificanda, non erat ex sui natura manifestum, propterea rationem subiicit: *Sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt; & requieuit in die septimo; idcirco benedixit Dominus diei sabbati, & sanctificauit eum.* Creatis omnibus requieuit Deus, & primum tempus post creata omnia sibi separauit & sanctificauit, vt sic nos instrueret, omnia quidem esse sua, quorum omnium ipse creator est. Ea tamen donauit nobis, dicens de homine: *Præsit omnibus.* Verum tamen vt sciremus, ea non nisi ex Dei gratia & liberalitate esse nostras partem aliquam sibi retinuit, nempe temporis partem septimam; in qua sic requieuit, vt nihil illius vellet nostrum, quasi nihil operans. Im-motus enim in se permanens, quietem sibi dedicauit; mobilibus nobis mobilia condonauit; propterea quod operatur, nobis tribuit; quod quiescit sibi; cuius quietis tamen nos quoque vult esse participes, vt declarat Apostolus. Ad quod significandum iubet, vt in sabbato quiescamus. *Sex diebus* (inquit) *operaberis, & facies omnia operatua.* Septimo autem die, sabbatum Domini Dei tui est: *Non facies omne opus in eo, tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus, & ancilla tua, iumentū tuum & aduena qui est intra portas tuas.* Dicens: *Sex diebus facies omnia operatua;* innuit manifeste, nihil in sabbato nobis esse faciendū, quod sit opus nostrū, nempe in commodū & vtilitatem nostram; quoniam tempus illud est Dei, & non aliud præter Dei opus in eo esse faciendum. Quo nihilominus

docemur, per opera nostra venturos nos tandem ad requiem aternā, operibus ipsis nostris iam perfectis. Paret ergo id, quod sibi ipsi reseruauit, illi soli concedendum: & propterea vetuit, vt dictum est, vt in eo non faceremus opera nostra. Ergo videmus, quod in tribus omnibus his præceptis singulariter animaduersum est, vt quæ diuina sunt, non aliō transferamus, sed quæ Dei sunt, Deo ipsi reddamus.

Quanta ergo iniquitas, quantoque supplicio digna, diuina nobis rapere, diuina violare, diuina ipsa ad nostram vtilitatem retorquere? Hoc Caïphas cogitauit, hoc proposuit, hoc tam peruersum facinus iniquè decreuit atque sacrilegè, qui Deum ipsum, quem saluatorem omnium nescius confitetur, etiam ad mortē adiudicat propter temporale emolumentum, nè tota gens pereat, pereat temporaliter, vt ipse intendit. Vt hanc tantam compesceret Deus iniquissimam temeritatem, postquā in primo præcepto vetuit, ne Diuinitatem, quæ solius eius est, alienis darent, sibi Deos, qui non sunt Dij, fabricantes, eosque colentes, damnationis subiicit sententiam ijs, qui ausum tam sacrilegum subiissent, dicens: *Non adorabis ea, neque coles.* Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationē eorum, qui oderunt me, & faciens misericordiā in millia iis, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Cōiunge illa duo, fortitudinem & zelum, & poteris conuicere, quā ab homine sit cauendum, nè diuina à Deo ad alios transferantur. Fortis & zelotes; fortis, vt possit; zelotes, vt velit: hoc ardentem, illud vehementer. O infelix synagoga, iam sentis experimento, quā fortis sit Deus, quā zelotes, qui te in omnem ventum ventitauit, & in cauda posuit: vt ab omnibus posthabearis, & conculceris: & non patrum solummodò, sed tui ipsius luis peccatorū pœnas, quæ odio habes illum, qui te dilexit vsque ad mortem.

Addit & secundo præcepto transgressionis pœnam, dicens: *Nec enim habebit insonem Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra.* O vos omnes qui

Genes. 1. 26.
Hebr. 4. 3.
Exod. 10. 10.

Exod. 20. 5.

Deut. 28.

Exod. 20. 7.

qui transitis per viam istam latam, quæ ducit ad perditionem, diuinis abutentes, audite præcipientem, timete cõminantem, coram illo, qui fortis est & zelotes, contremiscite. Dicebat olim populo suo: *Ite*

Ierem. 7. 12 ad locum meum in Silo, vbi habitauit nomen meum à principio, & videte, quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israel. Ite, ite & vos in vineam istam, de qua per alium Prophetam facit comminationes, quæ nunc impletae sunt. *Es nunc ostendam*

Isa. 5. 5. vobis, quid ego faciam vineæ meæ; auferam sepem eius, & erit in conculcationem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem: & ponam eam desertam: nõ putabitur

6. & non fodietur, & ascendent vepres & spina; & nubibus mandabo, ne pluuant super eam imbrem. In direptione dispersio, in conculcatione captiuitas. Deserta à Deo, sine

Prophetis, qui putent & fodiant: spinis errorum & opprobriorum repleta; neque de cælo influxus gratiæ illi datur; malè habetur ab hominibus, & à Deo. Ite, ite in Silo, vbi primum locata fuit Arca; Ite ad templum Salomonis; ite ad populum illud antiquum, & videte furorem Domini contra illum. Discite iustitiam Dei, & audite:

Ier. 7. 14. Faciam domui huic, in qua inuocatum est nomen meum, sicut feci Silo Et proiciam vos à facie mea, sicut proieci fratres vestros. Domum illam fabricatam, figuram nostram fuisse, planum est; nõ pepercit illi, non parceret & nobis. Quod illis dicit, nobis dicit.

14. Heu cur non audimus? Quot Christianorum regiones datæ sunt in direptionem; misera gens fidelium, quoniam ab infidelibus conculcatur; deserta à Domino, quæ deseruit ipsa prima. Vbi nullum habet cultorem, qui putet, qui fodiat, qui doceat, qui corrigat, qui à peccatis illam auertat; neq; de cælis à Deo visitatur, subtracto sicut exteri subsidio, ita interiori auxilio. Et qui inter fideles viuunt infideliter, sicut & gentes, quæ ignorant Deum, illius quid amplius est? quæ illorum utilitas? Illis non desunt exteriora ista salutis comoda, degentes in plenitudine Sanctorum. At diuina contemnentes, Verbum Dei, Sacramenta, Ecclesiæ directionem, quid illis profunt omnia hæc? *Propterea amplius*

accipient iudicium. Et viri Niniuitæ, & populus Iudæorum, surgent in iudicio cum generatione ista, quæ Deum habet in medio sui protectorem, adiutorem, saluatorem, & dicit illi, recede à nobis, scientiam viarum

tuarum nolumus. Rachab, quia saluauit exploratores, de ruina Iericho liberata est cum omnibus suis, & fuit in honore apud

populum. Et tu Christiane, quem te erga Christum saluatorem tuum exhibes? Est funiculus coccineus in fenestras, per quæ

saluati sumus, vt nos saluantem saluemus, honoremus, apud nos habeamus. O passio, verè funiculus, quo Christum inimici eius tenuerunt & ligauerunt, funiculus

rubeus, coccineus: traditus est enim ad mortem; mortem autem crucis. Hoc signum salutis nostræ. In hoc videmus, quæ Christo tenemur. Posuit ipse signum, exiuit

portans coccineum vestimentum. Clamatum est à Pilato: *Ecce homo.* Positus in signum, cui contraditum est. Quis nostrum

ponit hoc signaculum super cor suum? quis aspicit serpētem in ligno; Quis videt Domini

miām super hoc solium excelsum & eleuatum? Quis interrogat? Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Quid clamas: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum?* Iustus perit, & nemo recogitat. Christus vadit, & nemo interrogat? Domine quod vadis? O Passio Domini, non iam patēs, sed abscondita ab oculis omnium.

Non est qui contempletur eam ex omnibus charis eius, quia nemo charus, nemo charissimus. Omnes videntes me dereliquerunt me; & relictus sum ego solus, sicut agnus in medio luporum. Si non diuinum quid Passio est, quæ res erit ultra diuina?

Sabbatum Domini est, vt quiesceretis; in cruce clavis confixus est, cessauit ab omni opere suo clauatis manibus; hucusq; venit, ultra non processit pedibus in cruce confixis. Benedixit huic diei, sanctificauit illum, diem suum voluit esse, de quo dixerat: *Tempus meum propè est.* Heu sanctificate diem sabbati istum: opus nõ faciatis in eo. Vacate, vacate, & videte: gustate, & videte: *Respicite, & leuato capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.* Propè est salus vestra. Sic habete rem hanc diuinam:

6. 27. Sic habete Redemptorem vestrum. Cur saluata Rahab? quia ex illa erat Dominus Iesus Christus nasciturus. Nō saluabimus ergo nos Dominum ipsum saluatorem? Sed trademus in manus peccatorum; Sed frustra effundemus sanguinem eius? sed inuitē reddemus nobis sanctam suā passionem; sed crux, sed signum filij hominis erit nobis, cui contradicamus? Crucē fugientes: crucem abhorrentes? Non sic, nō sic. Sed venite adoremus, & procidamus ante eū, ploremus coram Domino, quia ipse Redemptor noster, ipse frater, ipse Pater noster, qui mortuus est pro nobis, vt nos salui simus, salutemq; consequamur æternam. Quam nobis ipse concedat, qui illam operatus est.

MORALE.

15. **C**EDIS ō bone Iesu, ab ijs tu te subtrahis, qui te cogitauerūt interficere, vt sciat omnis, quoniam nulla te latet cogitatio. Iam non in palam ambulabas apud Iudæos, vt qui scires illos tuam mortem meditantes. Dic amabo mi Domine Iesu, an vt occasionem illis subtraheres frustra malignandi, ampliusq; sine passionis tuæ effectu peccandi? Duo tibi à patre tuo iussa fuerunt, vt verbo doceres, morte saluares: venisti, docuisti: quod si non fecisses, peccatum non haberent perfidiæ suæ; non credentes, sed irridentes, sed contradicentes. Post aduentum & prædicationem, recessisti longè, abiens in regionem longinquam, per portas mortis. Peccatum peccauit Ierusalem, quæ occidit Prophetam, qui ad se missus fuerat, quia non capiebat Prophetam mori extra Ierusalem. Ipsi sibi exitio fuerunt, repellentes doctrinā, & doctorem interficientes; & in hoc tamen illis prospexit: Nam videns cogitationes eorum, abscondit se, ne videntes amplius exardescerent, in vanumque contenderent, neci dare illum, quandiu nō venisset tempus eius. Hæc est vna ratio cedendi aduersarijs, ne si non adit ista cessio, fiat accessio malignitatis in aduersantibus. Aggrauauit Pharaon cor suum resistente Deo conatibus suis, qui sustinuit in multa pacien-

tia vasa iræ apta in interitum. Sed hoc vt Rom. 9. 23. ostenderet potentia suam, & diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Quæ Pharaon fuit occasio peccandi, mundo salutem attulit, notā faciens Omnipotentis virtutē, qui potest in se confidentibus præsto esse liberans, & sibi resistentes deponere de sede atque disperdere. Christus autem, qui cum Pharaone vsus fuerat potentia, cum his, qui nihil minus erant duro corde, patientia vsus est, vt esset quidem salus sua, vsque ad extremum terræ, hos autē pereuntes grauitudo non impelleret in infernum. Vbi oportuit & panem Euangelij frangere sua prædicatione, & virtutē diaboli infringere sua passione, non debuit ab his abstinere, quod Iudæis essent in ruinam. Quod tamen ita præstitit, vt nullam frustra illis daret peccandi occasionem. Propterea itaq; dicit Ioannes: *Ab illa ergo die cogitauerunt vt interficerent eum* Ioh. 11. 54. Iesus autē non in palā ambulat apud Iudæos, sed abiit in regionē iuxta desertum, in ciuitatem quæ vocatur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Vbi & locus, & tempus, & societas innuitur. Locus remotus est aprus fugæ; tempus ad mensuram, dum tempus veniret, cum ille se traditurus esset in manus peccatorum, propterea subdit immediatē post hoc Euangelista: *Proximum erat Pascha Iudæorum*, in quo postmodum ascendit Ierosolymam magna cum celebritate, vt sic cederet ad tempus, non quasi timēs, sed tempus expectans opportunum & præordinatum.

Erant autem cum illo & discipuli eius, vt discerēt, tempus esse custodiendi, & tempus abiiciendi; tempus tacendi, & tempus loquendi; tempus belli, & tempus pacis. Ergo nos, qui discipuli sumus, discamus non resistere malo, vt malum destruamus, quin magis impediamus. Doctrina pfectō Christianis admodum necessaria, qui perindē quærunt quæ sua sunt, atq; si sui essent ipsi. *Tuus sum ego, saluum me fac*: dicebat illi huiusce cognitor veritatis. Si meus essem, meā ipse salutem quærerem. Omnes enim quærūt quæ sua sunt: sed tuus

cum

cum sum, rei tuę tamquam seruus tuus debeo querere incolumitatem: Quod ut præstem, duo mihi necessaria sunt, alterum pro salute rei tuę laborare: id est iustificationes tuas exquisivi; alterum est rogare te, ut rei tuę curam geras, id est saluum me fac, quoniam tuus sum. Quod meum est exhibeo, tuas exquirens iustificationes; & tu ergo quod tuum est, præstare digneris, saluum me faciens. Ergo saluum me fac, quia iustificationes tuas exquisivi. Hoc Christianorum est, qui sui non sunt, qui empti sunt, qui lucro Domini sui debent intendere

18. Sed heu ista est generatio, quę pro dentibus habet gladios, & commandit molaribus suis, ut comedat inopes de terra, & pauperes ex hominibus. An forte iniquitas ista abscondita est, aut sit in occulto?
- Prou. 30. 14.*
- Isa. 3. 9.* Peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt: repleta est terra iniquitate à facie eorum. Et sanguis sanguinem tetigit. & infecta est terra sanguinibus, & contaminata est ab operibus manuum eorum. Sedent quidem in insidiis cum diuisibus in occultis, sed non ut operiatur sicut ab adipe iniquitas eorum, verum ut facilius illam perfererent, ut interficiant inopem innocentem.
- Gen. 10. 9.* Insidiantur in abscondito, quasi leo speculca sua, ut pauperem rapiant. Quasi Nemrod robustus venator coram Domino. Cceptum est ab origine mundi, quod robustus frater imbecillum occidit fratrem. Renouatum est in mundi reparatione, ubi erectum est folium tyrannorum à Nemrod. Passus est populus Dei in sua origine à crudeli Pharaone, sed neque populus ipse ab hac fuit immunis crudelitate. Propterea de Regibus Ierusalem dicebat Ezechiel,
- Ezec. 19. 2.* loquens de synagoga: Quare mater tua leona inter leones cubauit in medio leunculorum suorum, & eduxit unum de leunculis suis, & leo factus est, didicitque capere prædam, hominemque comedere? Rursus de alio Rege: Tulitque unum de leunculis suis, leonem constituit eum. Qui incedebat inter leones. Et factus est leo, & diuicit prædam capere, & homines deuorare. Didicit viduas facere, & ciuitates eorum in desertum adducere, & desolata est terra, & plenitudo eius à

vocorugitus illius. Et quis finis eorum? Nonne tyrannis crudelissima, qua contra pauperem Christum infurexerunt? sed nunquid desit crudelitas cum populo illo crudeli? Regnat & apud nos impietas ista, & inter nos est generatio ista, quę pro dentibus habet gladios, quę commandit molaribus suis. Iam tyrannos passa est Ecclesia, ventis persecutionum exagitata, sed deficientibus exteris vexantibus, infurexerunt filij eius contra eam. Et prætereo principes hæreticos, de nobis Catholicis sermo meus est; de his qui accedunt ad mensam Domini, dolebat Paulus defectum caritatis in eis: quando alius esuriebat: alius ebrius erat. Sed quid? qui rapiunt bona pupillorum ac viduarum; qui pauperes deorant; qui inferiores conculcāt? qui a quales amulantur, & vrgent? Sic docemur ab iniurijs proximorum abstinere, ut dicit sapiens: Nec accuses seruum ad dominum suum, ne forte maledicat tibi, & corruias. Nouissimum virorum seruo, nescio quam minor offensa eidem valeat inferri, quam illum accusari ad dominum suum, illi reuelans eius malefacta. Ergo per hoc docemur a minimis quoque proximi offensis abstinere; & adjicies: Ne forte maledicat tibi, & corruias: offendit Deum vltorem etiam minimum iniuriarum se constituisse, quando ad maledictionem serui offensi, qui alia, præter linguam arma non habet ad se tuendum: Deus ipse offendentem exuribat. Quid putas, quod nolentem Deum reperient nidum, ubi mater pullis suis incubebat, matrem ipsam tollere cum pullis suis: non est pullos iubebat dimittere, ne durior quam par esset, lex videtur. Matrem dimitte; quæ alios sit paritura, cui iam incumbit officio, à minimis quoque iniuriis est abstinendum. Capram videris offendere, si filium illius coquas in lacte eius, desine ab hac offensione. Sed nunquid de brutis cura Deo? quales nos erga pauperes, ac debiles gerere debeamus, legibus istis instruemur.

Christus videns ciuitatem, ubi erat crucifigendus; fleuit super eam; dolens, quod ab ea peccatum hoc grande accere non posset, quo illum egit in crucem, quod impleretur esset mentura patrum suorum, Sanctum sancto.

sanctorum occidendo, ut fieret purgatio omnium delictorum. Et consequenter doluit, quod propterea prosternenda ac destruenda esset. Doluit quoddam mala ista esset passura, sed in primis doluit ac fleuit, quod ipse malorum illius aliqua esset occasio. Et ob id quando Patris obedientia, & nostra utilitas concedebat, et debet persequentibus, in loca deserta secedebat. Ita in cruce pendens pro suis crucifixoribus exoravit, ut oratione occasione compensaret, quam habuerunt illum interficiendi. Ita nos docens, quam sollicitè proximorum salutem cauere debeamus.

20. Vide autem si benedictio, quam dedit Moyses Iudæ, in hac Christi oratione sit impleta. *Hæc (inquit) est Iudæ benedictio: Audi vocem Iudæ, & ad populum suum introduce eum. Manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra aduersarios eius erit.* Verè benedictio, qua in illo benedictæ sunt omnes nationes terræ. Quando Moyses pro populo deprecabatur Dominum indignatum, & volentem illum prorsus deletum, tunc Deus Moyse promisit facturum illum Principem super gentem magnam; id quod nunc implerum est, quando Ecclesia Christi, gens magna, Moysen veneratur, plus multo quam synagoga. Ergo Dominus Iesus, tunc factus est Princeps & Saluator omnium, quando pro populo illo oravit, quem erat Deus deleturus. Moyses ergo, qui se figurâ Christi gestare prænouerat, conuenit cum illo orante pro populo, rogans: *Audi Domine vocem Iudæ.* Tanta eius charitas, qua pro suis interfecto-ribus rogat, meretur, quod illi tribuatur populus maior, excellentior, perfectior. Et propterea ad populum suum introduce eum, quod si opus sit labore, atque virtute, manus Domini (conuertit sermonem ad nos) pugnabunt pro eis, & adiutor illius erit contra aduersarios eius. Vide originem singulari principatus Christi super omnem terram: qui postulauit a Patre, & dedit illi gentes hæreditatem suam, & possessionem suam terminos terræ. Non poterat Christus quemquã offendere, qui est Saluator omnium: occasionem illam ruinæ populi sui, sua oratione deprecatus

Tom. 11. Bellintani.

est apud Patrem. Inde nos orti sumus, inde facti discipuli Christi, membra Christi. Ergo qui verè possumus offendere, cauamus offensam. Bonum quæramus proximorum; simus Ioseph imitatores, qui datus est in salutem multorum populorum: sed Christi in primis, qui saluos facit omnes sperantes in se.

Exod. 50.
20.

Psal. 16.7.

F E R I A I V . D O M I N I C Æ I N R A M I S P A L M A R V M .

C O N C I O P R I M A .

Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit Discipulis suis: Scitis, &c.

Matth. 26.1.

A R G V M E N T V M .

Ostenditur congruentia temporum, in quibus Christus voluit pati, occasione verborum illorum, Post biduum Pascha fiet. Inquiruntur cause, cur non citius, cur in Paschate, & cur à nemine tempus istud sciri voluerit. In secunda parte, quomodo voluntas Dei æterna voluerit hanc Passionem, & quomodo inuidia Iudæorum ad hoc deseruierit.

V T I N A M sit nobis cor illud sapiens, & auris prudens, *Prou. 18.15.* de quibus Salomon in Proverb. o dixit: *Cor prudens possidebit scientiam, & auris sapientium, querit doctrinam.* Cum tanta nobis offeratur occasio vera sapientie, qua de cælo descendit, ut nos doceret viam prudentie, de qua nunc audimus. Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis. Scitis quia biduum Pascha fiet. Quo declaratur, Dominum Iesum vitam cum doctrina, doctrinamque cum

Q 9 9 9

vita